

LA POESIA NO FA VACANCES

Miquel Martí i Pol, *Quadern de vacances*, Óssa Menor, Barcelona, 1976

Quadern de vacances és el darrer llibre que coneixem de Miquel Martí i Pol. Publicat pel maig de 1976 a la col·lecció Óssa Menor i esgotat del tot en molt poc temps, ha tornat a aparèixer, pel gener de 1977, dins el tercer volum de l'Obra Poètica, titulat *Amb vidres a la sang* (1), que recull la seva obra de 1970 ençà i que constitueix, sense dubte, la millor aportació martiniana a la nostra poesia, d'una qualitat altíssima i indiscutible. Això és tan evident que fins la crítica diguem-ne «oficial» s'ha vist obligada a baixar del burro i a reconèixer el valor i la significació d'aquests trenta anys de treball poètic a Roda de Ter. La «Lletra d'Or» concedida darrerament a «El llarg viatge» (2) ve a confirmar-ho.

Quadern de vacances, escrit al llarg de l'any 1975, immediatament després d'enllestir el magnífic *Llibre dels sis sentits*, representa, junt amb l'inèdit *Ara és demà* (posterior al *Quadern*), el final de la línia de superació de la crisi originada per la malaltia que afecta el poeta. Aquesta línia d'assumpció de la malaltia i de la mort comença a *La pell del violí*, es va descabdellant a través de *Cinc esgrafiats a la mateixa paret* i del *Llibre dels sis sentits* i acaba amb *Quadern de vacances* (que ja és una mica un llibre de transició cap a un nou tombant) i *Ara és demà*, que és un claríssim llibre de transició.

A *La pell del violí*, Miquel Martí i Pol havia arribat a acceptar la seva condició d'home travat i havia renunciat a tot aquell passat de què en algun moment pensava poder viure. Hi havia arribat a acceptar el microcosmos on la malaltia el situava: un petit però ric univers presidit pel seu jo despullat, amb la companyia obscura de la mort. A *Cinc esgrafiats*, el poeta es llançava a una recerca implacable d'aquest jo solitari i patètic. I l'acabava amb un crit lluminós de victòria: *Sobrevisc*. A partir d'aquesta adquirida seguretat en si mateix, Martí i Pol obrirà les ventalles del seu petit món i el compartirà amb la seva gent: aquesta és l'essència del *Llibre dels sis sentits*, un dels seus millors moments lírics. Un poeta travat s'identifica i canta amb el seu poble, també travat.

El *Llibre dels sis sentits*, abocat cap enfora, és la cara oposada dels *Cinc esgrafiats*, girat cap endins, però són encara una mateixa moneda. *Quadern de vacances*, en canvi, ja vol ser una altra cosa.

Quadern de vacances és un llibre minuciosament construït, amb una estructura tensa i lligada. Consta de trenta-tres poemes que es distribueixen en quatre parts, cadascuna de set poemes. Aquestes quatre parts vénen capçades per cinc poemes molt relacionats entre ells, però d'un to molt diferent al dels vint-i-vuit que constitueixen les quatre parts esmentades. L'estructura faria, doncs, una cosa així:

$$1 + 7 + 1 + 7 + 1 + 7 + 1 + 7 + 1$$

El llibre se centra en unes vacances estivals passades a Cantognòs, amb la família. Aquestes vacances, però, tenen dues vessants: la que dóna a la realitat exterior, expressada a través dels cinc poemes que fan de partions, i la que dóna a la realitat interior, expressada a través dels altres vint-i-vuit poemes. Totes dues vessants, però, es complementen i, de fet, es trenen en una sola línia: la de superació de la crisi provocada per la malaltia. La mateixa estructura trenada del llibre ho demostra.

La vessant interior prolonga la fonda meditació de *La pell del violí* i els *Cinc esgrafiats* fins a exhaurir-la —per dir-ho d'alguna manera—. Hi trobem l'aventura d'un home que acaba per assumir constantment la mort que el ronda («aquesta mort que visc») i que va coneixent-la en profunditat a cop de conviure-hi íntimament i d'arribar a identificar-s'hi del tot («de tant en tant la mort i jo som u»). L'aventura insòlita de l'home que experimenta, de viu en viu, la mort:

Sol i silent travessaràs el freu,
l'assaig de mort en què mors una mica...

Una mort que ell espera mesurada i tranquil·la, inadvertida i sense escarafalls. Perquè aquella intimitat estreta li dóna dret a rebre-la com una vella amiga que el portarà, de braçet i tot conversant, maragallianament, a «passar dellà al mirall / i veure l'altra cara / de les mateixes coses». És per això que el contacte profund amb la mort no l'ha menat a una turmentada i desesperada refle-

xió sobre la fi, sinó a una assossegada acceptació. D'aquesta acceptació en sorgeix un tractament casolà i sorneguer de la pròpia mort, que sorprèn i colpeix, malacostumats com estem al prestigi d'espantapoetes que entre nosaltres té la Mort:

Llavors serà el moment de l'elegia
i algú hi haurà per fer-me el panegíric
(en català, si us plau, i en decasíl·labs)
que jo, bo i mort, escoltaré amb respecte.

És ben bé que el poeta «ja s'ha mort» i torna, a través del mirall, amb la serenitat i la saviesa d'un home que ja ha viscut la mort (viure la mort!), per contar-nos com és l'altra cara —la cara oculta— de les mateixes coses de sempre.

I és justament això darrer el que dona origen a l'altra vessant del llibre: el cantó exterior de les vacances, on Martí i Pol torna a parlar de les coses d'aquest món que gairebé ja no és seu. Un món que ell observa des de casa («Jo m'ho miro tot / des de la finestra, / món endins d'un món / massa ple d'absències») i que veu amb una nova perspectiva —el que en dèiem «l'altra cara de les coses»—.

Els cinc poemes que tradueixen aquesta vessant exterior són volgodament simples i es limiten a deixar dita la presència quotidiana d'una gent i d'un lloc i d'unes maneres de fer, reprenent una mica la línia d'*El Poble*. Per això s'hi troba la reiterada obstinació del «Hi ha...», a la manera d'un inventari:

Hi ha algú que sotja les adolescents
i algú que escriu signes indesxifrables.
Hi ha verges folles, cops de vent sobtats,
dies eixuts, racons ben plens d'ortigues.
Hi ha grans silencis i grans aldarulls,
hi ha algú que canta, algú que es desespera.

El poeta, apartat d'aquest món, necessita reconèixe'l i comptar-lo per tal de poder-lo retrobar. De fet, per ell, comptar és conèixer —o reconèixer—.

Trobem, doncs, un poeta nu i esponerós alhora («tot m'és sobrer perquè de tot só ric»), que vol tornar a parlar d'aquell món

que la malaltia l'havia obligat a deixar: «Tendrament et pots / contemplar en les mil coses que t'envolten / sense cap por. / ... / Reprèn el llarg viatge. / ... / Després de tot, sempre hi ha foc i aurores».

Els cinc poemes damunt dits preludeien tota una altra actitud i tot un altre tarannà poètic en l'obra de Martí i Pol. *Quadern de vacances* obre les portes a una nova perspectiva en la trajectòria del poeta de Roda. Comença a tancar l'etapa anterior, la dels vidres a la sang, i a obrir-ne una altra:

Sóc jo
qui fecunda la tarda altra vegada.

L'edició d'Óssa Menor es completa amb un dibuix de Jordi Sarrate, al·lusionari als actuals poetes de la Plana, amb la silueta del Collsacabra al fons. I també amb una pròleg de Joan Oliver, una mica amarg, d'home malalt i nostàlgic, que, admirat i potser gelós, reconeix un autèntic Poeta amb majúscula i un autèntic mestre del dolor en Miquel Martí i Pol.

MIQUEL DESCLOT

-
1. Martí i Pol, Miquel: *Amb vidres a la sang*, Obra Poètica III, Llibres dl Mall, Barcelona, 1977. Amb un pròleg de Johannes Höfle.
  2. Martí i Pol, Miquel: *El llarg viatge*, Obra Poètica II, Llibres del Mall, Barcelona, 1976. Amb un pròleg de Miquel Desclot i Jaume Medina.